

Oponentský posudek na rigorózní práci
Mgr. Michala Donné
„Odpovědnost členského státu za porušení práva Evropské unie“
Praha 2010, 132 stran (vlastní text 116 stran)

Téma předložené rigorózní práce zahrnuje jak hmotněprávní, tak procesní otázky odpovědnosti státu za porušení povinností vyplývajících z členství v EU, s jistým zaměřením na oblast daní, porušení, která jsou způsobena (ne)činnostmi veškerých emanací státu, jejichž jednání mu lze přičítat, především pak orgánů moci zákonodárné, výkonné i soudní. Takto ucelený pohled slibuje příležitost ke kritickému rozboru fungování tohoto právního institutu v jednotlivých relacích a na základě provedené analýzy dospět syntézou k odpovědi na otázku, zda stávající nastavení odpovědnosti členského státu z hlediska její preventivní, reparační a sankční funkce vede k účinné nápravě porušeného závazku a lepší vymahatelnosti evropského práva vůbec.

Autor si ale takový cíl neklade (viz Úvod na s. 1), namísto toho se zabývá popisem a hodnocením vývoje odpovědnosti se zřetelem k jejím konstitutivním prvkům a její působnosti. Ačkoliv by se mohlo zdát, že k zobecnění směřuje (viz název kapitoly 3. „Obecná odpovědnost členského státu EU“), není tomu tak. „Přidaná hodnota“ práce spočívá tak spíše v dílčích zjištěních, např. ve vysvětlení vazby mezi postupnými posuny při vymezování institutu odpovědnosti státu a doloženým stavem dodržování/porušování evropského práva.

Metodou zpracování je hlavně rozbor relevantní judikatury Evropského soudního dvora, která je zachycena ve svých podstatných rysech. Naopak se téměř úplně postrádá diskurzivní přístup v teoretické rovině, založený na konfrontaci rozdílných odborných názorů a snaze o nalezení přijatelného východiska - autor jen ojediněle uvádí v textu odkazy na použitou literaturu, jejíž některé důležité položky nejsou zahrnuty ani do přiloženého seznamu, což je závažný nedostatek. Čtenář tak býval mohl být např. uveden do ohniska sporu o „překlopení“ mimosmluvní odpovědnosti za škodu původně pouze Evropského společenství do roviny odpovědnosti členských států, která je založena rozsudky Soudního dvora, tj. na bázi evropského práva, jdoucimi nad rámec textu, nikoliv však smyslu Smlouvy, na bázi evropského práva.

Práce je strukturována vcelku logicky: nejprve se zabývá povahou práva EU (kapitola 1.) a povinnostmi členských států při jeho provádění (kapitola 2.), poté obecnou problematikou hmotněprávní a procesní (kapitoly 3. a 4.), zvláštními typy evropsko-správního popř. - soudního řízení (kapitola 5.) a odpovědností podle druhu porušené povinnosti, kterou stanoví evropské právo (za nesprávnou legislativní implementaci směrnic, za nepoložení předběžné otázky a v případě porušení povinnosti znovu otevřít pravomocné soudní rozhodnutí ve světlé pozdější judikatury Soudního dvora, kapitola 6.) se závěrem (kapitola 7.).

S výhradou omezeného vytčení cíle a absence odkazů na odborné prameny (viz shora) lze ještě připustit, aby se práce stala předmětem ústní obhajoby, při níž by autor měl odpovědět na tyto otázky:

1. V čem se projevuje „mezinárodněprávní základ“ odpovědnosti členských států EU, kterého se autor opakovaně dovolává (např. na s. 67 aj.)?
2. Lépe je třeba vysvětlit rozdíl v pojetí „provádění“ a „uplatňování“ práva EU.
3. Jak chápe autor evropsko-ústavní dimenzi odpovědnosti členského státu, o níž se v práci vůbec nezmiňuje?

V Praze, 28.10.2010

JUDr. Ing. Jiří Zemánek, CSc.